

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL

PREDMET KARANOVIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE

(Zahtjev br. 39462/03)

PRESUDA

STRASBOURG

20. studenog 2007. godine

*Ova Presuda postat će konačnom pod uvjetima izloženim u članku 44. § 2. Konvencije.
Presuda može biti predmetom redakcijskih izmjena.*

U predmetu Karanović protiv Bosne i Hercegovine,
Europski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Nicolas BRATZA, *predsjednik*
J. CASADEVALL,
G. BONELLO,
K. TRAJA,
L. GARLICKI,
L. MIJOVIĆ,
P. HIRVELA, *suci i*
T.L. EARLY, *registrar Odjela,*

nakon vijećanja zatvorenog za javnost, održanog dana 23. listopada 2007,
donosi sljedeću presudu usvojenu istoga dana.

PROCEDURA

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je zahtjevom protiv Bosne i Hercegovine br. 39462/03 koju je Sudu podnio državljanin Bosne i Hercegovine, gospodin Duško Karanović (podnositelj zahtjeva) u skladu s člankom 34. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (Konvencija) dana 24. studenog 2003. godine.

2. Podnositelja zahtjeva zastupali su gospodin Z.H. Hadžimuratović i gospođa F.M. Hadžimuratović. Vladu Bosne i Hercegovine (Vlada) zastupale su gđa M. Mijić, agent, i gđa Z. Ibrahimović, zamjenik agenta.

3. Podnositelj zahtjeva žalio se na neprovođenje konačne i izvršne odluke donesene u njegovu korist.

4. Dana 1. rujna 2006. godine predsjednik Četvrtog odjela Suda odlučio je o zahtjevu obavijesti Vladu. U skladu s odredbama članka 29. § 3. Konvencije, odlučeno je istovremeno ispitati osnovanost i dopustivost zahtjeva.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI SLUČAJA

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1928. godine i živi u Sarajevu.

6. Umirovljen je 1987. godine i mirovinu je primao iz mirovinskog fonda bivše Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine.

7. Godine 1992. podnositelj zahtjeva napustio je svoj dom u Sarajevu, danas Federacija Bosne i Hercegovine, i preselio u današnju Republiku Srpsku. Dok je bio interno raseljen, mirovinu je primao od Republike Srpske.

8. Po povratku u Sarajevo 2000. godine, podnositelj zahtjeva bezuspješno je tražio da mirovinu prima od Federacije Bosne i Hercegovine.

9. Dana 28. veljače 2002. godine, podnositelj zahtjeva žalio se Domu za ljudska prava.

10. Dana 6. siječnja 2003. godine, Dom za ljudska prava spojio je predmet podnositelja zahtjeva (br. CH/02/9364) s predmetom gospodina Kličkovića i gospođe Pašalić (br. CH/028923 i CH/02/8924) i donio jedinstvenu odluku. Odluka je donesena na zasjedanju održanom

dana 10. siječnja 2003. godine. Nakon što je donesena na zasjedanju vijeća u punom sastavu, Odluka je odmah postala konačnom.

Dom za ljudska prava odlučio je da je u slučaju podnositelja zahtjeva (zajedno s gospodinom Kličkovićem i gospođom Pašalić) postojala diskriminacija u uživanju prava na socijalnu skrb, jamčenih člankom 9. Međunarodnog ugovora o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima. Razlozi su navedeni u Odluci, koja u mjerodavnom dijelu glasi:

„8. U bivšoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji (u daljnjem tekstu: SFRJ), šest socijalističkih republika upravljalo je civilnim mirovinama, prema svojim zakonima i institucijama. Između ostaloga, Zakon o temeljnim pravima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja na državnoj razini («Službeni list SFRJ», br: 23/82, 77/82, 75/85, 8/87, 65/87, 87/89, 44/90 i 84/90) jamčio je jednaka minimalna prava svakom građaninu SFRJ i regulirao prava osoba koje su preselile iz jedne republike u drugu.

9. Promjenama nastalim kao posljedica oružanog sukoba, mirovine u Bosni i Hercegovini regulirane su od strane triju posebnih fondova: Društveni fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Fond u Sarajevu), Zavod mirovinskog i invalidskog osiguranja Mostar (u daljnjem tekstu: Zavod u Mostaru) i Javni fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Fond RS). Fond u Sarajevu i Zavod u Mostaru kasnije su se, nakon Odluke Visokog predstavnika iz studenog 2000. godine, spojili u Federalni zavod za mirovinsko i invalidsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Federalni zavod), koji je počeo raditi od 1. siječnja 2002. godine. Trenutačno postoji jedan mirovinski fond u Federaciji i jedan u Republici Srpskoj, i cjelokupno zakonodavstvo, što se izravno tiče mirovinskih sustava, donosi se na entitetskoj razini.

10. Osnovni obračunski plan za određivanje prava na mirovinsko-invalidsko osiguranje razlikuje se u svakom entitetu. Tako su mirovine u Republici Srpskoj znatno niže. U ožujku 2002. godine prosječna mirovina u Federaciji BiH iznosila je 190 KM, a u Republici Srpskoj 120 KM. Minimalna mirovina propisana zakonom u Federaciji Bosne i Hercegovine je 140 KM, dok je minimalna mirovina u Republici Srpskoj 80 KM.

11. Sustav mirovinskog osiguranja u Bosni i Hercegovini, naslijeđen od bivše SFRJ, utemeljen je na načelu „plati/idi“, tako što se doprinosima iz plaća trenutačno zaposlenih radnika isplaćuju mirovine sadašnjih umirovljenika. Dakle, kada novac uđe u sustav kao doprinos, on se odmah isplaćuje kao mirovina, umjesto da je kapital koji donosi kamate, i onda se od kamata isplaćuju mirovine. Kada se trenutačno zaposleni radnik umirovi, doprinosi iz plaća budućih naraštaja radnika osiguravat će mirovine za sadašnje radnike. Stoga je mirovinski sustav kao cjelina imao karakter sustava općeg socijalnog osiguranja. To je slučaj i sa sadašnjim fondovima Federacije BiH i Republike Srpske.

12. Zavod u Mostaru, Fond u Sarajevu i Fond RS-a su 27. ožujka 2000. godine zaključili Sporazum o međusobnim pravima i obvezama u provođenju mirovinskog i invalidskog osiguranja (u daljnjem tekstu: Sporazum o mirovinama) («Službeni glasnik RS», broj 15/00 od 5. lipnja 2000; «Službene novine FBiH», br. 24/00 od 30. lipnja 2000.), prema kojem je dogovoreno da će fond koji je do stupanja na snagu ovoga Sporazuma isplaćivao mirovine korisnicima mirovina nastaviti isplaćivati iste mirovine, bez obzira na privremeno ili stalno mjesto boravka korisnika mirovina. Sporazum o mirovinama stupio je na snagu 18. svibnja 2000. godine.

13. Fond RS-a, po ovlasti Vlade Republike Srpske, jednostrano je raskinuo Sporazum o mirovinama u veljači 2002. («Službeni glasnik RS», br. 10/02 od 4. ožujka 2002. godine). Prema izvješću Visokog komesarijata Ujedinjenih naroda za izbjeglice (u daljnjem tekstu: UNHCR) iz lipnja 2002. godine, usprkos svojem povlačenju iz Sporazuma, Fond RS-a nastavio je isplaćivati mirovine onim korisnicima mirovina koji su već bili priznati kao njegovi korisnici. Sa svoje strane, Federalni

zavod očitovao se da će i dalje postupati u skladu sa Sporazumom i plaćati svoje korisnike mirovina koji sada žive u Republici Srpskoj.

14. Prema izvješću UNHCR-a iz lipnja 2002. godine, neusklađenost zakonodavstva između dvaju entiteta i nedostatak zakonodavstva na državnoj razini kojim bi regulirali mirovine i druga socijalna primanja, uzrokovale su probleme raseljenim osobama i povratnicima. Konkretnije, ovi su problemi nastali uslijed različitih shema za izračunavanje mirovina i različitih iznosa mirovina u svakom entitetu.

15. Praktično govoreći, osoba koja je umirovljena i primala mirovinu u Sarajevu prije oružanog sukoba, a kasnije počela primati mirovinu iz Fonda RS-a, nakon što je otišla u Republiku Srpsku, nakon povratka u Sarajevo nastaviti će primati nižu mirovinu iz Fonda RS-a. Takav povratnik, iako prima manju mirovinu iz Fonda RS-a, suočava se s većim životnim troškovima u Sarajevu od istih troškova u Republici Srpskoj. Dapače, takav povratnik primati će znatno manju mirovinu od osobe koja je plaćala slične mirovinske doprinose tijekom svoga radnog vijeka, ali je bila u Federaciji BiH svo vrijeme tijekom oružanog sukoba.

16. Prema različitim međudržavnim sporazumima o mirovinskim naknadama, neki civilni umirovljenici iz Federacije BiH koji su otišli u druge zemlje za vrijeme oružanog sukoba, nastavili su uživati puna prava na mirovinu iz Fonda Federacije BiH. Naprimjer, u skladu sa Sporazumom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske («Službeni glasnik BiH», Dodatak uz međunarodne sporazume, br. 6/01 od 11. listopada 2001.), nadležni domaći zavod za mirovinsko osiguranje obavezan je isplaćivati korisniku punu mirovinu, iako ta osoba boravi u drugoj državi potpisnici sporazuma. Prema podacima UNHCR-a, nije bilo registriranih većih problema vezanih uz izbjeglice iz Bosne i Hercegovine koje primaju puni iznos mirovine u Hrvatskoj. Od lipnja 2002. godine slični sporazumi potpisani su i provedeni između Bosne i Hercegovine i Austrije i Turske, dok su drugi slični sporazumi bili u pripremi. Prema podacima OHR-a, korisnici mirovina iz Bosne i Hercegovine primali su mirovine u 23 države (uglavnom u Hrvatskoj i Njemačkoj) u lipnju 2002. godine.

.....

87. Ove razlike, bez dvojbe, ukazuju kako su osobe što su bile interno raseljene tijekom oružanog sukoba po povratku tretirane drukčije. Svaki od ovih podnositelja prijava napustio je Sarajevo u 1992. godini, na početku oružanog sukoba. Ovi podnositelji prijava sada primaju niže mirovine, samo stoga što su napustili Federaciju BiH tijekom određenog razdoblja, ne svojom voljom, kako bi živjeli u Republici Srpskoj. Oni koji su ostali, uživaju prava na veću mirovinu nego oni koji su otišli, čak iako su bili jednako situirani prije oružanog sukoba.

88. Doista se čini kako su ovi podnositelji prijava (kao i drugi što su bili interno raseljeni i vratili se u Federaciju BiH) u gorjoj situaciji nego umirovljenici iz Federacije BiH koji su otišli u druge zemlje tijekom oružanog sukoba. Mnogo umirovljenika iz Federacije BiH koji su otišli u druge zemlje tijekom oružanog sukoba nastavljaju primati pune mirovine od Federalnog zavoda (vidi točku 16. gore).

89. Dapače, mali su izgledi za njihovo vraćanje i život u Federaciji BiH (gdje su troškovi života viši nego u Republici Srpskoj) s manjom mirovinom iz Fonda RS-a, što je značajna zapreka za povratak raseljenih osoba. Podnositelji prijava potvrđuju ove poteškoće, a i Federacija BiH u svojim zapažanjima priznaje da su trebali biti svjesni toga (vidi stavak 45. gore). Jedan od važnih ciljeva u rješavanju sukoba u Bosni i Hercegovini bio je pomoći povratak raseljenih osoba (vidi Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, Aneks 7). Dom smatra da status raseljene osobe predstavlja status koji je mjerodavan po članku II.(2)(b) Sporazuma o ljudskim pravima, i dalje nalazi kako je trenutna situacija u pogledu

mirovina raseljenih osoba suprotna ciljevima Aneksa 7. Jedini razlog koji se navodi za taj različit tretman je Sporazum o mirovinama, koji svojim odredbama čini status raseljene osobe osnovom za različito postupanje. Ali, status raseljene osobe ne može biti opravdanje za različito postupanje, posebice kada, kao u ovom slučaju, ima i konotaciju diskriminacije po etničkim osnovama. U tim okolnostima, Dom zaključuje da različito, lošije postupanje prema podnositeljima prijave glede isplate njihovih mirovina nema objektivnog opravdanja“.

Dom za ljudska prava naložio je sljedeće:

„98. Dom nalazi potrebnim naložiti Federaciji Bosne i Hercegovine da do 10. srpnja 2003. godine poduzme sve potrebne zakonske i administrativne mjere kako bi osigurala da podnositelji prijave više ne budu diskriminirani u pogledu uživanja svojih prava na mirovinu zajamčenih člankom 9. Međunarodnog ugovora o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, osobito u usporedbi s onim umirovljenicima koji su ostali u Federaciji BiH tijekom oružanog sukoba.

99. Dom dalje nalaže Federaciji Bosne i Hercegovine da svakom podnositelju prijave isplati razliku između mirovine koju bi primao prema Sporazumu o mirovinama i iznosa koji bi taj podnositelj prijave dobivao od Fonda Federacije BiH od dana podnošenja prijave Domu za ljudska prava (tj. od 28. veljače 2002.) do dana kada Federacija BiH postupi u skladu s pravnim lijekom navedenim u stavku 98. (odmah gore u tekstu)“.

11. Godine 2003. (nije naznačen točan datum) podnositelj zahtjeva primio je 1.033,15 KM (što odgovara iznosu od 528,24 eura) od Federacije Bosne i Hercegovine na ime naknade.

12. Podnositelj zahtjeva još prima mirovinu iz Fonda RS-a. Kako zakoni još uvijek nisu usklađeni između dvaju entiteta, mirovine u Republici Srpskoj su, općenito govoreći, još uvijek niže od mirovina u Federaciji BiH. K tomu, umirovljenici u Republici Srpskoj, nasuprot umirovljenicima u Federaciji BiH, ne primaju nominalni iznos svojih mirovina nego približno 80% od mirovine (zbog financijskih poteškoća u Republici Srpskoj).

II. MJERODAVNO PRAVO I PRAKSA

A. Sporazum o ljudskim pravima (Aneks 6. Općeg okvirnog sporazuma za mir iz 1995. godine)

13. Bosna i Hercegovina i njezini entiteti potpisali su Sporazum o ljudskim pravima dana 14. prosinca 1995. kada je Sporazum i stupio na snagu. Mjerodavne odredbe glase:

Članak I.

„Strane će osigurati svim osobama pod svojom jurisdikcijom najviši stupanj međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući prava i slobode utvrđene Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i u njezinim Protokolima i u drugim međunarodnim dokumentima navedenim u Dodatku ovome Aneksu...“

Članak II. §§ 1. i 2.

1. Da bi si pomogle u poštivanju svojih obveza prema ovome Sporazumu, Strane ovim osnivaju Komisiju za ljudska prava ("Komisija"). Komisija će se sastojati od dva dijela: Ureda ombudsmana i Doma za ljudska prava.

2. Ured ombudsmana i Dom za ljudska prava razmatrat će sljedeće:

(a) navodna i očita kršenja ljudskih prava zajamčenih Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i u njezinim Protokolima, ili

(b) navodnu ili očitu diskriminaciju po bilo kojoj osnovi – kakve su spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nekoj nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status koji proizilazi iz uživanja bilo kojih prava ili sloboda utvrđenih međunarodnim sporazumima navedenim u Dodatku ovome Aneksu - kada se za dotično kršenje tvrdi ili je očito da su ga počinile države potpisnice, uključujući bilo kojeg dužnosnika ili tijela država potpisnica, kantona, općina ili bilo kojeg pojedinca koji djeluje po ovlasti takvoga dužnosnika ili tijela.

Države potpisnice u potpunosti će provesti odluke Doma“

14. Dana 10. studenog 2000. godine, države potpisnice Sporazuma o ljudskim pravima produljile su mandat Doma za ljudska prava do 31. prosinca 2003. godine. Dana 31. prosinca 2003. godine, Dom za ljudska prava i Ustavni sud Bosne i Hercegovine spojili su se. Ustanovljena su privremena posebna vijeća u sklopu Ustavnog suda koja su imala mandat odlučivati po predmetima što ih je zaprimio Dom za ljudska prava. Od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2006. godine posebna vijeća nazvana su „Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu“ (vidjeti Sporazum od 25. rujna 2003. godine objavljen u „Službenom glasniku BiH“ (SGBiH), br. 35/03 od 12. studenog 2003. godine). Iako su privremena vijeća i nakon toga nastavila rad, nisu više nosila naziv „Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu“ (vidjeti Sporazum od 16. siječnja 2007. godine, objavljen u SGBH, br. 43/07 od 11. lipnja 2007.). Posebnim vijećima također je dat mandat za razmatranje prigovora zbog neprovođenja odluka bivšeg Doma za ljudska prava i, u vezi s tim, za izdavanje rješenja kojima se utvrđuje da odluka nije provedena (vidjeti pravilo 62. Poslovnika o radu, objavljen u SGBH, br. 23/05 od 19. travnja 2005. i pravilo 56. Poslovnika, objavljenog u SGBH, br. 38/07 od 22. svibnja 2007.). Spomenuta rješenja potvrđuju da odluka bivšeg Doma za ljudska prava nije u cijelosti provedena ako nije provedena neka od naredaba iz odluke.

B. Zakoni Bosne i Hercegovine

15. U skladu s člankom 239. Kaznenog zakona iz 2003. godine (Kazneni zakon Bosne i Hercegovine; objavljen u SGBH, br. 3/03 od 10. veljače 2003. i 37/03 od 22. studenog 2003. godine; izmjene objavljene u SGBH, br. 32/03 od 28. listopada 2003. godine, 5404 od 8. prosinca 2004. godine, 61/04 od 29. prosinca 2004. godine, 30/05 od 17. svibnja 2005. godine, 53/06 od 13. srpnja 2006. godine, 55/06 od 18. srpnja 2006. godine i 32/07 od 30. travnja 2007. godine), neprovođenje konačne i izvršne odluke Doma za ljudska prava predstavlja kazneno djelo:

„Službena osoba u institucijama Bosne i Hercegovine, entitetskim institucijama ili institucijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koja odbije provesti konačnu i izvršnu odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine ili Doma za ljudska prava, ili sprečava provedbu takve odluke, ili na drugi način onemogućuje njezinu provedbu, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina“.

PRAVO

I. NAVODNO KRŠENJE ČLANKA 6. KONVENCIJE

16. Podnositelj zahtjeva žalio se da nije provedena konačna i izvršna odluka koju je donio Dom za ljudska prava u njegovu korist. Njegova će se žalba razmatrati po članku 6. Konvencije, koja glasi:

„1. Svatko, tijekom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obvezama..., ima pravo na pravednu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom, osnovanim zakonom“.

A. Dopustivost

17. Strane u postupku ne slažu se u tome je li apelacija podnesena Ustavnom sudu „djelotvoran“ domaći pravni lijek u značenju članka 35. § 1. Konvencije u okolnostima predmetnog slučaja.

18. Opća načela koja vrijede za pravilo iscrpljivanja svih domaćih pravnih lijekova iznesena su u slučaju *Mirazović protiv Bosne i Hercegovine* (odluka), br. 13628/03 od 16. svibnja 2006. godine.

19. Suprotno žalbama zbog neprovođenja ostalih sudskih odluka (koje je Ustavni sud razmatrao u redovitoj proceduri), žalbama zbog neprovođenja odluka bivšeg Doma za ljudska prava bavila su se posebna vijeća Ustavnog suda. Ova posebna procedura značila je samo potvrdu sporne situacije u obliku rješenja: posebna vijeća nisu imala mandat za razmatranje je li ovakvo neprovođenje posebno kršenje Konvencije ili za određivanje odštete u tom smislu. Vlada nije dostavila nikakav dokaz prakse domaćih institucija u pogledu izvršenja ovih rješenja. Imajući u vidu sve okolnosti, Sud smatra da Vlada nije uspjela dokazati kako je apelacija podnesena Ustavnom sudu dovoljno „djelotvorna“ na način kojim podnositelju zahtjeva omogućuje zadovoljavajuće rješavanje prijave, i takva da je potrebno njezinoo iscrpljivanje u skladu s člankom 35. § 1. Konvencije (vidjeti slučaj *Mirazović*, ranije citiran, koji se odnosi na neprovođenje odluke sudskog tijela koje nije bivši Dom za ljudska prava).

20. Prigovor Vlade je, stoga, odbačen.

21. Sud zapaža da zahtjev nije očito neosnovan u tumačenju članka 35. § 3. Konvencije. Nadalje, Sud navodi da zahtjev nije nedopustiv po bilo kojoj osnovi. Stoga se zahtjev mora proglasiti dopustivim.

B. Osnovanost

22. Strane se, također, ne slažu u tome je li odluka Doma za ljudska prava provedena u cijelosti ili nije. Vlada navodi da nije bio zahtjevan prelazak podnositelja zahtjeva iz Fonda za mirovinsko-invalidsko osiguranje Republike Srpske (Fond RS) u Mirovinski fond Federacije Bosne i Hercegovine (Fond FBiH), zato što je nominalna vrijednost mirovine koju je podnositelj zahtjeva dobivao iz Fonda RS-a na dan 1. listopada 2002. premašivala iznos koji bi primao od Fonda FBiH. Nadalje, strane se slažu da je podnositelju zahtjeva iz Fonda RS-a isplaćivano manje od nominalnog iznosa njegove mirovine. Prema procjeni podnositelja zahtjeva, čiju vjerodostojnost Vlada nije opovrgnula, ova je razlika dosegla iznos od 2.000 eura. Međutim, Vlada je navela kako iznos naznačen u točki 11. gore u tekstu predstavlja punu naknadu.

23. Opća načela koja se odnose na obveze država ugovornica da provode odluke svojih sudova, uključujući i Doma za ljudska prava, opisana su u predmetu *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine* (br. 41183/02, § 38, ECHR 2006-...).

24. Dom za ljudska prava u ovome slučaju smatra da diskriminacija podnositelja zahtjeva u pogledu njegova uživanja prava na socijalnu skrb nalaže poduzimanje „zakonskih i administrativnih mjera“ (navedene točkom 98. odluke Doma). Imajući u vidu zakonske i administrativne propise što su trenutačno na snazi (posebice nedostatak usklađenosti legislative na entitetskoj razini, kao i nedostatak zakona na državnoj razini koji bi regulirali pitanje mirovina), jedino moguće tumačenje točke 98. odluke je da on nalaže prelazak podnositelja zahtjeva iz Fonda RS u Fond FBiH). Činjenica da se razlika u iznosu mirovina između entiteta s vremenom može smanjivati, kako je sugerirala Vlada, nema nikakvoga značaja u pogledu obveze tužene države da provodi odluke svojih sudova.

Nadalje, iznos koji je već isplaćen podnositelju zahtjeva na ime kompenzacije pokriva samo razliku između nominalnog iznosa njegove mirovine koju prima iz Fonda RS i onoga što bi bilo nominalni iznos njegove mirovine iz Fonda FBiH. Kako je nedvojbeno da je podnositelj zahtjeva primio iz Fonda RS manje nego što je trebao primiti, gore navedeni iznos ne predstavlja punu naknadu u smislu točke 99. sporne odluke Doma za ljudska prava. Prema izračunu podnositelja zahtjeva, on je trebao primiti 2.000 eura. Vlada nije pobijala točnost ovog izračuna.

25. Kako je prošlo više od četiri godine od kada je sporna odluka Doma za ljudska prava postala konačnom, a podnositelju zahtjeva još nije omogućen prelazak u Fond FBiH (kako je naloženo točkom 98. odluke) i još nije dobio punu naknadu (kako je naloženo točkom 99. odluke), Sud je zaključio da je podnositelju zahtjeva narušena bit prava na pristup sudu u mjeri u kojoj je zaštićena člankom 6. Konvencije (vidjeti *Jeličić*, §§ 38-46). Primjereno tome, postojalo je kršenje navedenoga članka.

II. PRIMJENA ČLANKA 46. I ČLANKA 41. KONVENCIJE

A. Članak 46. Konvencije

26. Članak 46. Konvencije predviđa:

„1. Visoke strane ugovornice preuzimaju obvezu povinovati se konačnoj presudi Suda u svakom predmetu u kojem su stranke.

2. Konačna odluka Suda dostavlja se Komitetu ministara koji nadgleda njezino provođenje“.

27. Kršenje prava podnosioca zahtjeva zajamčenog člankom 6. u vezi je s propustom vlasti da otklone diskriminacije iz mirovinskog zakonodavstva, bez obzira na odluku Doma za ljudska prava po tom pitanju. Činjenično stanje otkriva postojanje nedostatka u domaćem pravnom sustavu, koji se odražava na jednu kategoriju građana (tj. umirovljenika koji žive u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji su bili interno raseljeni na teritorij Republike Srpske tijekom oružanog sukoba). Činjenica da su svi oni potencijalni podnosioci zahtjeva predstavlja prijetnju budućoj djelotvornosti mehanizma Konvencije.

28. Prije razmatranja podnosioca pojedinačnog zahtjeva za pravednu nadoknadu po članku 41. Konvencije i imajući u vidu okolnosti ovoga slučaja, Sud želi razmotriti kakve posljedice članak 46. Konvencije može proizvesti za tuženu državu. Sud naglašava da su, prema članku 46, visoke strane ugovornice preuzele obveze poštivanja konačnih presuda Suda u svakom predmetu gdje su strane u sporu i čije izvršenje nadgleda Komitet ministara Vijeća Europe. Iz toga slijedi, između ostaloga, da presuda kojom je Sud utvrdio kršenje nameće tuženoj državi zakonsku obvezu ne samo plaćanja iznosa dosuđenih kao pravedna naknada po članku 41, nego i određivanja, uz nadzor Komiteta ministara, općih i/ili pojedinačnih mjera koje treba usvojiti u domaćem zakonodavstvu, kako bi se okončala kršenja koja je Sud ustanovio i koliko je moguće ispravile posljedice kršenja (vidjeti *Scozzari i Giunta protiv Italije*, br. 39221/98 i 41963/98, § 249, ECHR 2000-Viii, i *Broniowski protiv Poljske*, br. 31443/96, § 192, ECHR 2004-V).

Nadalje, iz Konvencije proizlazi, a osobito iz članka 1, da su se ratifikacijom Konvencije strane ugovornice obvezale na usklađivanje domaćeg zakonodavstva s Konvencijom. Prema tome, obveza je tužene države odstraniti svaku zapreku u svojem pravnom sustavu koja bi mogla biti smetnja adekvatnom rješenju situacije podnosioca zahtjeva (vidjeti *Maestri protiv Italije*, br. 39748/98, § 47, ECHR 2004-I i *Assanidze protiv Gruzije*, br. 71503/01, § 198, ECHR 2004-II).

29. Iako, u načelu, nije dužnost Suda određivati pravne lijekove koje treba poduzeti kako bi se ispunile obveze tužene države prema članku 46. Konvencije (vidjeti *Broniowski*, gore citirano, § 193), povreda utvrđena u predmetnom slučaju, po svojoj naravi, ne ostavlja mogućnost pravog izbora u pogledu mjera s ciljem ispravljanja takve povrede (vidjeti točku 24. gore).

30. U ovakvim uvjetima, imajući u vidu posebne okolnosti slučaja i hitnost potrebe za okončanjem sporne situacije, Sud smatra da tužena država mora osigurati provođenje odluke Doma za ljudska prava i omogućiti prelazak podnosiocu zahtjeva u Fond FBiH, kao i isplatiti podnosiocu zahtjeva iznos od 2.000 eura.

B. Članak 41. Konvencije

31. Članak 41. Konvencije predviđa:

„Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili protokola uz nju, a unutarnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućuje samo dijelomičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravedno zadovoljenje oštećenoj strani“.

1. Odšteta

32. Podnositelj zahtjeva tražio je iznos od 1.500 eura na ime nematerijalne štete koji je Vlada smatrala previsokim.

33. Očito je da je podnositelj zahtjeva pretrpio nematerijalnu štetu kao ishod kršenja Konvencije utvrđenog u predmetnom slučaju, za koji treba dobiti obeštećenje. Obavljajući pravednu procjenu, kako nalaže članak 41. Konvencije, Sud dosuđuje iznos (1.500 eura) koji je tražio podnositelj zahtjeva plus sve moguće porezne troškove.

2. Troškovi i izdaci

34. Sud napominje da je podnositelju zahtjeva odobrena pravna pomoć u skladu s pravilima za dodjelu pravne pomoći pred Sudom, u iznosu od 850 eura. Podnositelj je zahtjeva tražio naknadu dodanih troškova u iznosu od 500 eura, ali nije dostavio dokaze, kakvi su računi i fakture sa specificiranim stavkama, da je uistinu imao te troškove. Stoga je Sud odbio podnositeljev zahtjev.

3. Zatezne kamate

35. Sud smatra prikladnim zatezne kamate računati na temelju najniže kreditne stope kod Europske središnje banke na koju se dodaje 3% (tri posto).

IZ GORE NAVEDENIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* zahtjev dopustivim;
2. *Presuđuje* da postoji kršenje članka 6. Konvencije;
3. *Presuđuje*:
 - (a) da tužena država treba, u roku od tri mjeseca od dana kada je ova Presuda postala konačna u skladu s člankom 44. § 2. Konvencije, osigurati provođenje sporne odluke Doma za ljudska prava, tako što će:
 - (i) omogućiti prelazak podnositelja zahtjeva u Fond za mirovinsko osiguranje Federacije Bosne i Hercegovine; i
 - (ii) isplatiti podnositelju zahtjeva iznos od 2.000 eura (dvijetisuće eura) koji treba preračunati u konvertibilne marke po tečaju koji se primjenjuje na dan isplate;
 - (b) da tužena država treba, u roku od tri mjeseca od dana kada je ova Presuda postala konačna u skladu s člankom 44. § 2. Konvencije, isplatiti podnositelju zahtjeva 1.500 eura (tisućpetsto eura) na ime nematerijalne štete. Ovaj iznos također treba preračunati u konvertibilne marke po tečaju koji vrijedi na dan isplate plus svi porezi koji mogu biti određeni na taj iznos;
 - (c) da će se nakon isteka razdoblja od tri mjeseca, sve do isplate, plaćati kamata po viđenju na navedene iznose, po stopi jednakoj najmanjoj kreditnoj stopi Europske središnje banke za razdoblje neizmirenja, uvećana za 3%;

4. *Odbija* preostali dio podnositeljeva zahtjeva za pravednu nadoknadu.

Sačinjeno na engleskom jeziku i objavljeno u pisanom obliku dana 20. studenoga 2007, u skladu s pravilom 77. §§ 2. i 3. Pravila Suda.

T.L. EARLY
Registrar

Nicolas BRATZA
Predsjednik